

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 14 października 2015r.

RPZ-61/3/15/JM

DECYZJA nr RPZ 11/2015

Stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 184), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko PZU na Życie S.A. z siedzibą w Warszawie

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ww. ustawy, wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania stosowania przez PZU na Życie S.A. z siedzibą w Warszawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi postanowień określających tzw. wskaźnik wykupu, zgodnie z którym ustalana jest wysokość należnych konsumentom środków w przypadku rozwiązania przez nich umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, poniżej wartości rachunku udziałów, co może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003r. nr 153, poz. 1503 ze zm.),

po zobowiązaniu się przez PZU na Życie S.A.:

1. do zaprzestania zawierania, od dnia 1 stycznia 2016r., nowych umów ubezpieczenia z wykorzystaniem wzorca umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków: FMIJ40), poprzez wycofanie tego wzorca z oferty
2. do podjęcia niezbędnych działań w celu zmiany postanowień obowiązujących umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków: FMIJ40) zawartych z konsumentami w taki sposób, że wskaźnik wykupu w poszczególnych latach ubezpieczenia będzie wynosił w każdym przypadku co najmniej 96%, a zarazem kwota stanowiąca różnicę między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu w żadnym przypadku nie będzie wyższa niż 7.500 zł, chyba że umowa ubezpieczenia w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla konsumenta
3. w wykonaniu zobowiązania zawartego w pkt 2 powyżej:

- a) do wysłania każdemu z konsumentów będącemu stroną obowiązującej umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40), listem poleconym, w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, oferty zawarcia aneksu (którego istotne postanowienia są określone poniżej) wraz z pismem przewodnim (o treści określonej poniżej). Do oferty załączone zostaną dwa egzemplarze aneksu podpisane jednostronnie w imieniu PZU na Życie S.A. Oferta będzie mogła zostać przyjęta przez konsumenta przez cały okres obowiązywania danej umowy ubezpieczenia
- b) do zawierania, w okresie od uprawomocnienia się niniejszej decyzji do dnia 31 grudnia 2015r., umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40) wraz z ww. aneksem
- c) w sytuacji, gdy konsument wypowie umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40) albo złoży dyspozycję wykupu przed przyjęciem ww. oferty zawarcia aneksu- niezwłocznie, przed realizacją dyspozycji wykupu, ponownie skierować do niego listem poleconym ofertę zawarcia aneksu. Zasadę tę PZU na Życie S.A. będzie stosować także w sytuacji, gdy konsument wypowie ww. umowę ubezpieczenia albo złoży dyspozycję wykupu przed doręczeniem mu oferty zawarcia aneksu
- d) do zamieszczenia w aneksie proponowanym konsumentowi następujących istotnych postanowień:

„Strony niniejszym postanawiają dokonać zmiany postanowień wiążącej ich umowy ubezpieczenia na życie z UFK Wielowalutowy Program Inwestycyjny (kod warunków FMIJ40), stwierdzonej polisą nr, w taki sposób, że:

- 1) *wartość wskaźnika wykupu w poszczególnych latach ubezpieczenia będzie wynosiła w każdym przypadku co najmniej 96%, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 2) *niezależnie od pkt 1 powyżej, kwota stanowiąca różnicę między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu w żadnym przypadku nie będzie wyższa niż 7.500 zł, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 3) *tracą moc postanowienia umowy w dotychczasowym brzmieniu przewidujące ustalenie wartości wykupu na niższym poziomie, niż wynikająca z niniejszego aneksu,*
- 4) *zawarcie niniejszego aneksu nie wyłącza uprawnień ubezpieczającego do realizacji jego prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej,*
- 5) *niniejszy aneks wchodzi w życie z dniem jego zawarcia przez Strony”.*

Umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40) zawierane w okresie od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji do dnia 31 grudnia 2015r. będą zawierane wraz z aneksem o treści określonej powyżej (tzn. niezwłocznie po zawarciu umowy, podpisany będzie aneks do niej)

- e) do wysyłania wraz z propozycją aneksu pisma przewodniego o następującej treści, z uwzględnieniem różnic wynikających z Tabel Opłat i Limitów: F111, F112, F113 oraz ich wariantów: I, II i III zastosowanych dla konkretnej umowy ubezpieczenia:

„Szanowna Pani /Szanowny Panie,

Uprzejmie informujemy, że Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. („PZU Życie S.A.”) postanowił uwzględnić zastrzeżenia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące mechanizmu ustalania wartości wykupu w ubezpieczeniu na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40.

W związku z powyższym PZU Życie S.A. podjął decyzję o zaproponowaniu Konsumentom będącym stroną obowiązujących umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40, zawarcia aneksów do tych umów. Proponowana zmiana obejmuje podwyższenie wskaźnika wykupu wynikającego z umowy, w razie wypowiedzenia umowy lub dokonania wykupu przed upływem terminu inwestycji. W przypadku wystąpienia różnic pomiędzy wartością wykupu stosowaną zgodnie z dotychczasową treścią umowy, a wartością wykupu wynikającą z proponowanego aneksu, zastosowanie będzie miało rozwiązanie korzystniejsze dla Konsumenta. Oferty aneksu będą ważne przez cały okres obowiązywania umowy ubezpieczenia.

Niniejsza oferta zawarcia aneksu z Panią/Panem złożona została w celu wykonania decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RPZ-___/2015 z dnia ___ 2015r. (pełna treść decyzji jest dostępna na stronie internetowej UOKiK: <http://uokik.gov.pl/decyzje>). Skutki proponowanej Pani/Panu zmiany umowy ilustruje poniższa tabela [tutaj zamieszczona będzie stosowana dla danej umowy Tabela Opłat i Limitów w wybranym przez ubezpieczającego wariantcie ubezpieczenia ze wskaźnikami wykupu w obecnej wysokości i w wysokości zmienionej w drodze proponowanego aneksu]

Przesyłamy w załączeniu dwa jednostronnie podpisane przez nas egzemplarze proponowanego aneksu. Prosimy o podpisanie przez Panią/Pana aneksu do umowy ubezpieczenia i odesłanie jednego egzemplarza aneksu pocztą na adres: Atlantic Fund Services Sp. z o.o., ul. Cybernetyki 21, 02-677 Warszawa. Może to Pani/Pan uczynić w każdym czasie w okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia.

Pragniemy wskazać, że zawarcie niniejszego aneksu nie wyłącza Pani/Pana uprawnień do realizacji swoich prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej.

Proponowany aneks wejdzie w życie z dniem jego zawarcia przez Strony.

Pragniemy zapewnić, że PZU Życie S.A. kieruje się dążeniem do ochrony interesów swoich Klientów i utrzymywania z nimi długoterminowych relacji, opartych na zaufaniu oraz szacunku.

W razie pytań prosimy o kontakt z naszą infolinią pod numerem telefonu 801 102 102.

[Podpis osoby działającej w imieniu Spółki]”

- 4.** do zamieszczenia następnego dnia po dniu uprawomocnienia się niniejszej decyzji i utrzymywania przez okres 4 lat od dnia uprawomocnienia się decyzji na stronie internetowej Grupy PZU w części dotyczącej PZU na Życie S.A. (www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-zycie/wykaz-funduszy-kapitalowych/wielowalutowy-program-inwestycyjny-wpi) odsyłacza zatytułowanego „PZU Życie S.A. wykonuje decyzję Prezesa UOKiK nr ___” prowadzącego do pełnej treści komunikatu. Pełna treść komunikatu będzie następująca:

„Szanowni Klienci,

Uprzejmie informujemy, że PZU Życie S.A. postanowił uwzględnić zastrzeżenia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące mechanizmu ustalania wartości wykupu w ubezpieczeniu na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40. W związku z powyższym PZU Życie S.A. podjął decyzję o zaproponowaniu Konsumentom będącym stroną umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy

Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40, zawarcia aneksów do tych umów. Proponowana zmiana obejmuje podwyższenie wskaźnika wykupu wynikającego z umowy, w razie wypowiedzenia umowy lub dokonania wykupu przed upływem terminu inwestycji. W przypadku wystąpienia różnic pomiędzy wartością wykupu stosowaną zgodnie z dotychczasową treścią umowy a wartością wykupu wynikającą z aneksu, zastosowanie będzie miało rozwiązanie korzystniejsze dla konsumenta. Składane oferty zawarcia aneksu będą ważne przez cały okres obowiązywania danej umowy ubezpieczenia. Oferty te będą przewidywać, że:

- 1) wartość wskaźnika wykupu w poszczególnych latach ubezpieczenia będzie wynosiła w każdym przypadku co najmniej 96%, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 2) niezależnie od pkt 1 powyżej, kwota stanowiąca różnicę między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu w żadnym przypadku nie będzie wyższa niż 7.500 zł, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 3) utracą moc postanowienia umowy w dotychczasowym brzmieniu przewidujące ustalenie wartości wykupu na niższym poziomie, niż wynikająca z niniejszego aneksu.*

Składane Konsumentom oferty zawarcia aneksów stanowiąc będą wykonanie decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RPZ-___/2015 z dnia ___ 2015 r. (pełna treść decyzji jest dostępna na stronie internetowej UOKiK: <http://uokik.gov.pl/decyzje>).

Pragniemy wskazać, że zawarcie aneksów nie wyłączy uprawnień Konsumentów do realizacji swoich prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej.

Pragniemy zapewnić, że PZU Życie S.A. kieruje się dążeniem do ochrony interesów swoich Klientów i utrzymywania z nimi długoterminowych relacji, opartych na zaufaniu oraz szacunku.

W razie pytań prosimy o kontakt z naszą infolinią pod numerem telefonu 801 102 102”.

nakłada się na PZU na Życie S.A. obowiązek wykonania ww. zobowiązań: w zakresie pkt I.1 powyżej- z dniem 1 stycznia 2016r., w zakresie pkt I.2 i I.3- w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, a w zakresie pkt I.4- z następnym dniem po dniu uprawomocnienia się niniejszej decyzji

II. na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na PZU na Życie S.A. z siedzibą w Warszawie obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań, poprzez przedstawienie:

1. uchwały Zarządu PZU na Życie S.A. o wycofaniu ze stosowania wzorca umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40)
2. po jednej przykładowej propozycji zawarcia aneksu wraz z pismem przewodnim- odrębnie dla każdej z trzech stosowanych Tabel Opłat i Limitów i każdego wariantu ubezpieczenia w ramach ww. Tabel (tj. 9 zestawów wysłanych do wybranych konsumentów, którzy zawarli umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* w poszczególnych wariantach)
3. jednej przykładowej umowy zawartej w okresie od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji do dnia 31 grudnia 2015 r. wraz z aneksem o treści objętej zobowiązaniem
4. danych o liczbie złożonych ofert zawarcia aneksów oraz o liczbie ubezpieczających, którzy do dnia złożenia sprawozdania przyjęli ofertę zawarcia aneksu oraz tych, którzy nie przyjęli ww. oferty, a także o liczbie umów ubezpieczenia na życie z

ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* zawartych w okresie od uprawomocnienia się decyzji do dnia 31 grudnia 2015r.

5. dokumentów potwierdzających zastosowanie nowych zasad ustalania wartości wykupu w wykonywanych umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* wobec 10 konsumentów, jeśli przypadki takie wystąpiły do dnia złożenia sprawozdania,

w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatura w Poznaniu wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy działania PZU na Życie S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej: PZU) związane z oferowaniem konsumentom ubezpieczeń na życie i dożycie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, uzasadniają wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania Prezes Urzędu ustalił, że PZU oferuje konsumentom, od dnia 4 grudnia 2012r., indywidualne ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi o nazwie: *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (dalej: WPI). Umowy ubezpieczenia WPI zawierane są zgodnie z postanowieniami wzorców umów, w tym Ogólnych Warunków Ubezpieczenia WPI (kod warunków: FMI40; dalej: OWU), których załącznikami są m.in. Tabele Opłat i Limitów (kody Tabel: F111, F112 i F113). Jak ustalono, ww. Tabele określają np. minimalną wysokość składek jednorazowych dla każdego z trzech wariantów ubezpieczenia, sposób alokacji składek oraz wysokość i sposób pobierania opłat od ubezpieczającego w trakcie trwania umowy i w razie jej rozwiązania.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu wyjaśniającym dała podstawę do wszczęcia przeciwko PZU, postanowieniem z dnia 26 stycznia 2015r. postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi postanowień określających tzw. wskaźnik wykupu, zgodnie z którym ustalana jest wysokość należnych konsumentom środków w przypadku rozwiązania przez nich umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, poniżej wartości rachunku udziałów, co może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003r. nr 153, poz. 1503 ze zm.).

Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania PZU przedstawiło szczegółowe stanowisko dotyczące postawionego zarzutu. PZU wskazało przy tym argumenty ogólne, odwołujące się do cech umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (dalej: umowy ubezpieczenia z UFK), tj. ich natury i długoterminowego charakteru oraz wymogu prowadzenia działalności ubezpieczeniowej w sposób rentowny, jak również argumenty odnoszące się wprost do cech WPI.

Prezentując WPI, PZU poinformowało m.in., że jest to indywidualne ubezpieczenie na życie z UFK, które charakteryzuje się długoterminowym inwestowaniem środków finansowych w ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe, w połączeniu z ochroną ubezpieczeniową. WPI jest oferowane poprzez Bank Millennium S.A., który pośredniczy, na podstawie zawartej z PZU umowy agencyjnej, w zawieraniu i realizacji umów ubezpieczenia

z indywidualnymi klientami. PZU zaznaczyło, że w ramach ubezpieczenia możliwe jest inwestowanie środków w krajowe lub zagraniczne ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe oraz fundusze modelowe, zróżnicowane pod względem potencjalnego zysku, poziomu ryzyka i horyzontu czasowego. PZU wskazało, że przedmiotem ubezpieczenia WPI jest życie i zdrowie ubezpieczającego w dwóch zakresach ubezpieczenia: podstawowym i rozszerzonym, a składka opłacana jest jednorazowo, w jednej lub kilku dostępnych walutach (PLN, EUR i USD), przy czym istnieje też możliwość opłacania składek dodatkowych. PZU podkreśliło także, że na etapie zawierania umowy agent- Bank Millenium S.A. przeprowadza test oceny odpowiedniości oferowanych instrumentów i produktów finansowych zgodnie z dyrektywą 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID). Na tym etapie przekazywana jest też konsumentowi tzw. Karta produktu o treści zgodnej z Wytycznymi dla zakładów ubezpieczeń dotyczącymi dystrybucji ubezpieczeń i Rekomendacją U, wydanymi przez KNF.

PZU podało, że od początku oferowania WPI do [usunięto] zawarto [usunięto] umów. W tym okresie dokonano [usunięto] wykupów całkowitych, co zdaniem PZU oznacza, że w praktyce bardzo niewielki odsetek klientów poniósł opłaty wynikające ze wskaźników wykupu. PZU uznało, że fakt ten potwierdza również, że w procesie oferowania ubezpieczenia następuje właściwe dopasowanie ubezpieczenia do potrzeb ubezpieczającego konsumenta, który jest konsumentem odpowiednio wyedukowanym w zakresie inwestowania środków finansowych oraz właściwie poinformowanym o cechach WPI.

PZU poinformowało ponadto, że kwoty o jakie obniżane są wartości wykupu są powiązane z wysokością ponoszonych przez niego kosztów, w tym kosztów dystrybucji ubezpieczenia poprzez Bank Millenium S.A. W tym zakresie PZU podniosło, że wszelkie koszty związane z zawarciem umowy (w tym koszty wdrożenia, akwizycji, dodatkowej alokacji) oraz koszty administracyjne związane z obsługą ubezpieczenia są rozliczane z pobieranych opłat. Dlatego w przypadku rozwiązania przez konsumenta umowy przed terminem rozliczenia poniesionych wskazanych kosztów związanych z zawarciem umowy, istnieje konieczność ich całkowitego rozliczenia. Właśnie w tym celu przewidziany został wskaźnik wykupu, który ma pokryć poniesione a nierozliczone koszty ubezpieczenia. PZU zastrzegło jednocześnie, że po upływie kilkuletniego okresu niezbędnego do rozliczenia kosztów zawarcia umowy wskaźnik wykupu wynosi 100%, co oznacza, że w przypadku rozwiązania umowy konsument otrzymuje w całości środki zgromadzone na rachunku udziałów.

PZU powołało się poza tym na obciążające każdego ubezpieczyciela ryzyka, tj. ryzyko rynkowe, ryzyko rezygnacji przez klientów z zawartych umów, ryzyko śmiertelności czy ryzyko związane ze zmianą wysokości kosztów, które może mieć niebagatelne znaczenie w przypadku ubezpieczeń długoterminowych, jakimi są ubezpieczenia z UFK. PZU stwierdziło, że ubezpieczyciel nie jest w stanie przewidzieć wszelkich kosztów, jakie będzie ponosił w perspektywie kilku czy kilkunastu lat. W chwili wprowadzenia do obrotu ubezpieczeń długoterminowych bierze jednak na siebie ryzyko związane z wahaniami przyszłych cen, gdyż nie ma prawa do jednostronnego rozwiązania, czy zmiany umów. PZU zauważyło, że konsument zgodnie z założeniem tego typu ubezpieczeń obarczony jest jedynie ryzykiem związanym ze stopami zwrotu z inwestycji. Jednak sama wysokość, czy zasady na jakich pobierane są opłaty ustalane są na początku okresu ubezpieczenia i nie mogą ulec zmianie w trakcie jego trwania. Ubezpieczyciel zobowiązuje się bowiem do pokrycia wszystkich świadczeń ubezpieczeniowych, niezależnie od stopnia realizacji poszczególnych ryzyk, czy też sytuacji gospodarczej, nawet w sytuacji, kiedy koszty prowadzonej działalności znacząco wzrastają lub gdy wzrasta liczba zdarzeń, przy których ubezpieczyciel ponosi straty. PZU uznało, że w tym kontekście kwestionowanie

przenoszenia na konsumentów niewielkiej części ryzyka gospodarczego związanego z zawieraniem i realizacją umów ubezpieczenia na życie z UFK nie ma uzasadnienia ekonomicznego i społecznego.

Niemniej jednak wskazując ww. argumenty PZU wniosło o wydanie decyzji zobowiązującej na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. PZU przedstawiło treść zobowiązania podnosząc, że jego dobrowolna realizacja pozwoli przyjąć rozwiązania korzystne dla konsumentów, a także zapewni szybkie zakończenie sprawy.

Kolejnym pismem z dnia 28 sierpnia 2015r. PZU przedstawiło nowe zobowiązanie. PZU poinformowało, że nowa propozycja ma charakter kompleksowy i w całości zastępuje wcześniejszą. Treść tego zobowiązania została następnie zmodyfikowana i doprecyzowana przez PZU pismem z dnia 5 października 2015r.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

PZU na Życie S.A. z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców pod nr KRS 0000030211, która prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (*dowód: odpis z rejestru KRS- k. 833- 838 akt*).

W ramach tej działalności PZU oferuje konsumentom, od dnia 4 grudnia 2012r., indywidualne ubezpieczenie na życie z UFK o nazwie: *Wielowalutowy Program Inwestycyjny*. Ubezpieczenie prowadzone jest z funduszem, w ramach którego gromadzone i inwestowane są alokowane składki, na zasadach określonych w OWU. Środki mogą być inwestowane w krajowe i zagraniczne ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe oraz fundusze modelowe, zróżnicowane pod względem potencjalnego zysku, poziomu ryzyka i horyzontu czasowego. Przedmiotem ubezpieczenia WPI jest życie i zdrowie ubezpieczającego. Ubezpieczający może wybrać zakres podstawowy lub rozszerzony ubezpieczenia. Zakresem podstawowym ubezpieczenia objęte są: śmierć ubezpieczającego w okresie odpowiedzialności, niezdolność do pracy ubezpieczającego w okresie odpowiedzialności oraz wystąpienie u ubezpieczającego ciężkich chorób w okresie odpowiedzialności. Zakres rozszerzony ubezpieczenia WPI obejmuje dodatkowo śmierć ubezpieczającego spowodowaną nieszczęśliwym wypadkiem zaistniałym w okresie odpowiedzialności. W ubezpieczeniu WPI składka opłacana jest jednorazowo, w jednej lub kilku dostępnych walutach, tj. PLN, EUR, USD. Ubezpieczający ma ponadto możliwość opłacania składek dodatkowych (*dowód: pismo PZU z dnia 16 czerwca 2014r.- k. 3- 10 akt, OWU WPI wraz z załącznikami- k. 11- 42 akt*).

W zawieraniu i realizacji umów ubezpieczenia WPI pośredniczy, na podstawie zawartej z PZU umowy agencyjnej, Bank Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie (*dowód: pismo PZU z dnia 16 czerwca 2014r.- k. 3- 10 akt, umowa agencyjna wraz z aneksami i załącznikami- k. 551- 815 akt*).

Umowy dotyczące ubezpieczenia WPI zawierane są na czas określony, do ukończenia przez ubezpieczającego 100 lat, zgodnie z OWU zatwierdzonymi uchwałą nr UZ/257/2012 Zarządu PZU na Życie S. A. z dnia 30 listopada 2012r. (kod warunków: FMIJ40). Załącznikiem do OWU są m.in. trzy Tabele Opłat i Limitów, oznaczone kodami: F111, F112 i F113. Tabele F112 i F113 dostępne są wyłącznie dla klientów Bankowości Prywatnej Banku Millennium S.A. spełniających warunek minimalnej składki jednorazowej określonej dla danej tabeli. W ramach każdej Tabeli dostępne są trzy warianty ubezpieczenia do wyboru przez ubezpieczającego na etapie zawierania umowy, które różnią się m.in. wysokością minimalnej składki jednorazowej, wysokością alokacji składki jednorazowej i wysokością wskaźnika wykupu stosowanego w razie rezygnacji ubezpieczającego z ubezpieczenia (*dowód: pismo PZU z dnia 16 czerwca 2014r.- k. 3- 10 akt, OWU WPI wraz z załącznikami- k. 11- 42 akt*).

W trakcie obowiązywania umowy ubezpieczenia WPI PZU ma prawo do pobierania od ubezpieczającego następujących opłat: opłaty z tytułu odpowiedzialności na wypadek śmierci ubezpieczającego, śmierci ubezpieczającego spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem, niezdolności do pracy oraz ciężkich chorób, opłaty administracyjnej, opłaty transakcyjnej- z tytułu przeniesienia środków, zmiany podziału składki dodatkowej oraz opłaty za dodatkową pisemną informację o wartości rachunku udziałów na żądanie ubezpieczającego, która nie dotyczy przekazywanej raz w roku obowiązkowej informacji. Wysokość tych opłat została określona w ww. Tabelach Opłat i Limitów (*dowód: § 10 ust. 1 OWU WPI- k. 11- 16 akt, Tabele Opłat i Limitów- k. 18- 26 akt*).

Ubezpieczający ma prawo w dowolnym czasie dokonać całkowitego wykupu ubezpieczenia WPI. Kwota wypłacana z tytułu całkowitego wykupu obliczana jest jako iloczyn wartości całkowitego wykupu i wskaźnika wykupu określonego w Tabelach Opłat i Limitów.

Wartość wykupu to wnioskowana przez ubezpieczającego wysokość wykupu. Ustalenie wartości wykupu następuje według wartości udziału jednostkowego z drugiego dnia wyceny od dnia operacyjnego dla funduszy, z których dokonywany jest wykup. Udział jednostkowy to jednostki, na które został podzielony UFK, służące do ustalenia wartości rachunku udziałów (czyli rachunku, na którym ewidencjonowane są udziały jednostkowe ubezpieczającego) oraz udziału ubezpieczającego w danym funduszu. Dzień operacyjny to z kolei dzień roboczy, w którym dyspozycja dotycząca umowy została doręczona bezpośrednio do jednostki obsługującej ubezpieczenie lub następny dzień roboczy po dniu doręczenia dyspozycji do agenta- Banku Millenium S.A. lub PZU. Wysokość wskaźnika wykupu zależy natomiast od roku polisowego, w którym dokonywany jest wykup. W każdej z dostępnych Tabel Opłat i Limitów wskaźniki wykupu podane zostały dla trzech różnych wariantów ubezpieczenia WPI (wybranych przez ubezpieczającego na etapie zawarcia umowy), zależnych m.in. od wysokości składki jednorazowej.

Po wpłynięciu wniosku o całkowity wykup PZU weryfikuje poprawność dyspozycji, a następnie umarza udziały jednostkowe funduszy zaewidencjonowane na rachunku udziałów ubezpieczającego, stosując odpowiedni dla danego roku polisowego wskaźnik wykupu. Następnie PZU oblicza podatek od zysków kapitałowych i kwotę świadczenia do wypłaty. PZU ma obowiązek zrealizowania dyspozycji wykupu całkowitego, przy braku odrębnej dyspozycji, na rachunek bankowy lub adres korespondencyjny ubezpieczającego wskazany we wniosku o zawarcie umowy najpóźniej w terminie 9 dni roboczych od dnia operacyjnego (*dowód: § 29 ust. 1, 2, 4 i 11 oraz § 1 ust. 1 pkt 5, 23, 30, 36 i 37 OWU WPI- k. 11- 16 akt, Tabele Opłat i Limitów- k. 18- 26 akt, pismo PZU z dnia 5 sierpnia 2014r.- k. 503- 506 akt*).

Ww. zasady ustalania wartości wykupu stosowane są także w przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia WPI przez ubezpieczającego na piśmie, ze skutkiem natychmiastowym. Prawo do wypowiedzenia umowy przysługuje ubezpieczającemu w każdym czasie. Skorzystanie z tego prawa skutkuje obowiązkiem PZU wypłacenia ubezpieczającemu kwoty z tytułu wykupu całkowitego, obliczonej zgodnie z zasadami obowiązującymi przy złożeniu dyspozycji wykupu całkowitego (*dowód: § 8 ust. 1 i 2 w zw. z § 29 ust. 1, 2, 4 i 11 oraz § 1 ust. 1 pkt 5, 23, 30, 36 i 37 OWU WPI- k. 11- 16 akt*).

Wskaźniki wykupu dla **Tabeli oznaczonej kodem F111** ubezpieczenia WPI w poszczególnych wariantach i latach polisowych wynoszą:

	Wariant I	Wariant II	Wariant III
1 rok	92%	91%	90,5%
2 rok	93,5%	92,5%	92%
3 rok	95%	94%	93,5%
4 rok	97%	96%	95%

5 rok	100%	97%	96%
6 rok	100%	100%	97%
7 rok	100%	100%	98%
8 rok i kolejne lata	100%	100%	100%

Minimalna wysokość składki jednorazowej dla Tabeli F111 wynosi w I i II wariantcie 50.000 zł lub równowartość tej kwoty przeliczona po średnim kursie NBP z dnia dokonania wpłaty w euro albo w dolarach amerykańskich. W III wariantcie ubezpieczenia minimalna wysokość składki jednorazowej wynosi 25.000 zł lub równowartość tej kwoty przeliczona według ww. kursu NBP.

Wskaźniki wykupu dla **Tabeli oznaczonej kodem F112** ubezpieczenia WPI w poszczególnych wariantach i latach polisowych wynoszą:

	Wariant I	Wariant II	Wariant III
1 rok	93%	92%	91,5%
2 rok	94,5%	93,5%	93%
3 rok	96%	95%	94,5%
4 rok	98%	97%	96%
5 rok	100%	98%	97%
6 rok	100%	100%	98%
7 rok	100%	100%	99%
8 rok i kolejne lata	100%	100%	100%

Minimalna wysokość składki jednorazowej dla Tabeli F112 wynosi we wszystkich wariantach 500.000 zł lub równowartość tej kwoty przeliczona według ww. kursu NBP.

Wskaźniki wykupu dla **Tabeli oznaczonej kodem F113** ubezpieczenia WPI w poszczególnych wariantach i latach polisowych wynoszą:

	Wariant I	Wariant II	Wariant III
1 rok	94%	93%	92,5%
2 rok	95,5%	94,5%	94%
3 rok	97%	96%	95,5%
4 rok	99%	98%	97%
5 rok	100%	99%	98%
6 rok	100%	100%	98%
7 rok	100%	100%	99%
8 rok i kolejne lata	100%	100%	100%

Minimalna wysokość składki jednorazowej dla Tabeli F113 wynosi we wszystkich wariantach 1.000.000 zł lub równowartość tej kwoty przeliczona według ww. kursu NBP (*dowód: Tabele Opłat i Limitów oznaczone kodami: F111, F112 i F113, stanowiące załącznik do OWU WPI- k. 18- 26 akt*).

Dla trzech wybranych przykładowo umów ubezpieczenia WPI, objętych Tabelą Opłat i Limitów F111 w wariantcie I przy podstawowym zakresie ubezpieczenia WPI wartości wykupu i opłaty obciążające konsumenta (przy wskazanych sumach wpłaconych składek i wartościach rachunków udziałów) wyniosły odpowiednio:

suma wpłaconych składek (w PLN)	wartość rachunku (w PLN)	kwota wypłacona z tytułu wykupu (w PLN) uwzględniająca wskaźnik wykupu	opłata (w PLN) pobrana od wykupu wynikająca ze wskaźnika wykupu	opłata administracyjna (w PLN)	opłata z tytułu ochrony ubezpieczeniowej (w PLN)	opłaty pobrane ogółem (bez opłat z tytułu ochrony ubezpieczeniowej) (w PLN)
[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]*
[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]**
[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]	[usunięto]***

*data początku ubezpieczenia: [usunięto]; data końca ubezpieczenia: [usunięto].

** data początku ubezpieczenia: [usunięto]; data końca ubezpieczenia: [usunięto].

*** data początku ubezpieczenia: [usunięto]; data końca ubezpieczenia: [usunięto].

(dowód: załącznik do pisma PZU z dnia 3 lipca 2015r.- k. 863- 864 akt).

Od początku oferowania ubezpieczenia WPI do dnia [usunięto] PZU zawarło z konsumentami [usunięto] umów ubezpieczenia. W tym okresie dokonano [usunięto] wykupów całkowitych. Od [usunięto] dokonano dodatkowo [usunięto] wykupów całkowitych. W związku z realizacją dyspozycji wykupów całkowitych PZU pobrało od początku oferowania WPI do dnia [usunięto] łącznie [usunięto] zł tytułem opłat od wykupu, wynikających ze stosowanych wskaźników wykupu *(dowód: pismo PZU z dnia 3 czerwca 2015r.- k. 849- 856 akt, załącznik do pisma PZU z dnia 14 maja 2015r.- k. 847 akt).*

Średnia wartość sumy składek wpłaconych do [usunięto] (składka jednorazowa i składki dodatkowe) przypadająca na jedną umowę ubezpieczenia WPI wynosi [usunięto] zł *(dowód: załącznik do pisma PZU z dnia 3 lipca 2015r.- k. 863- 864 akt).*

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W opinii Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są, będą lub mogli być klientami PZU, tj. zawrzeć z nim umowy ubezpieczenia na życie WPI. Działania PZU nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów-jego obecnych i przyszłych kontrahentów, których sytuacja jest identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. Skutkuje to uznaniem, że w niniejszej sprawie istnieją podstawy do oceny zachowania PZU pod kątem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ocenę tę poprzedzić należy stwierdzeniem, że PZU jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten za przedsiębiorcę uznaje m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności

gospodarczej. PZU jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą m.in. w zakresie ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi. Posiadając status przedsiębiorcy w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, PZU jest tym samym przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W konsekwencji działania PZU podlegają kontroli z punktu widzenia przepisów tej ustawy.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione- na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub będących podstawą wszczęcia postępowania- że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.

Z przytoczonego przepisu wynika, że warunkami wydania decyzji zobowiązującej są: **uprawdopodobnienie** naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy oraz **zobowiązanie się przedsiębiorcy**, któremu jest zarzucane takie naruszenie, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do jego zakończenia lub usunięcia jego skutków.

Z uwagi na złożenie przez PZU wniosku o wydanie decyzji na podstawie ww. przepisu niezbędne jest rozważenie, czy wskazane w tym przepisie warunki zaistniały w odniesieniu do jego działań i zobowiązań. W pierwszej kolejności rozważenia wymaga, czy stosowanie zarzuconej PZU praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało uprawdopodobnione na obecnym etapie postępowania.

1. uprawdopodobnienie naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy

Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazuje stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Taką praktykę stanowią w szczególności czyny nieuczciwej konkurencji (art. 24 ust. 2 pkt 3). Dla uznania, że mamy do czynienia z praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów spełnione muszą być dwie przesłanki: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i jednocześnie naruszać zbiorowy interes konsumentów.

Jako bezprawne należy kwalifikować zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa¹.

Należy podkreślić, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. W celu konkretyzacji tej przesłanki należy zatem sięgnąć do przepisów innych ustaw, na podstawie których możliwe jest dokonanie oceny praktyki przedsiębiorcy w aspekcie jej zgodności z prawem.

W niniejszej sprawie przepisem takim jest art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Przepis ten stanowi, że czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

¹ J. Szwaja, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji- Komentarz*, Warszawa 2000r., s. 117-118

Uznanie danej praktyki za czyn nieuczciwej konkurencji wymaga wykazania, iż jest ona działaniem lub zaniechaniem podjętym w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, a jej negatywny wydzźwięk przejawia się poprzez zagrożenie lub naruszenie interesu innego przedsiębiorcy (względnie przedsiębiorców) lub klienta (względnie klientów), jeżeli jednocześnie jest sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami². Ochrona uczciwości konkurencji (nazywana również jakością konkurencji) odnosi się bezpośrednio do jednostkowych interesów gospodarczych przedsiębiorców, ale z możliwym pośrednim przełożeniem na szerzej rozumiane interesy klientów, w tym konsumentów³. Należy przy tym zauważyć, że naruszenie interesów konsumentów ma wpływ również na uczciwość konkurencji, gdyż nieprzestrzeganie dobrych obyczajów w relacjach konsumenckich lub też naruszenie przepisów mających na celu ochronę interesów konsumentów powoduje u tego podmiotu, który dokonuje naruszeń powstanie przewagi rynkowej nad konkurencją, która działa zgodnie z prawem⁴.

Przepis art. 3 ust. 1 powołanej wyżej ustawy odsyła ponadto do przesłanki zagrożenia lub naruszenia interesu innego przedsiębiorcy lub klienta. Pojęcie „klienta” ma w tym wypadku znaczenie szerokie i obejmuje także konsumentów w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.⁵ Zagrożenie lub naruszenie interesów konsumenta należy przy tym rozpatrywać przede wszystkim w wymiarze ekonomicznym. Oznacza to, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorca nie powinien podejmować działań sprzecznych z prawem lub dobrymi obyczajami, które mogłyby naruszać lub zagrażać interesom ekonomicznym konsumenta.

Analizowany przepis stanowi klauzulę generalną, niemniej jednak w doktrynie i orzecznictwie zaakceptowany jest pogląd, że może stanowić samodzielną podstawę do uznania praktyki za czyn nieuczciwej konkurencji pomimo, że nie można go odnieść do któregośkolwiek ze stypizowanych czynów wyraźnie zakazanych, wymienionych w rozdziale 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.⁶ W rozumieniu tej ustawy dla uznania konkretnego działania lub zaniechania za czyn nieuczciwej konkurencji wystarczy, jeżeli narusza prawo lub dobre obyczaje, przy czym sprzeczność z prawem lub dobrymi obyczajami nie musi istnieć jednocześnie. Jak wskazano powyżej, do stwierdzenia bezprawności wystarczające jest wykazanie, że działanie jest sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Bezprawność oznacza sprzeczność z porządkiem prawnym rozumianym jako nakazy i zakazy wynikające zarówno z norm prawnych, jak również z norm postępowania (zasad współżycia społecznego, dobrych obyczajów), które powinny być przestrzegane przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą tak, jak przepisy prawa. Bezprawnym będzie więc takie zachowanie, które stanowi obiektywne złamanie określonych reguł postępowania. Bez znaczenia jest zamiar i intencja podmiotu popełniającego dany czyn, istotny jest bowiem sam fakt bezprawności danego działania⁷. Do przypisania przedsiębiorcy czynu nieuczciwej konkurencji wystarczające jest tym samym ustalenie, że naruszył przepisy prawa lub dobre obyczaje, naruszając lub zagrażając interesom innego przedsiębiorcy lub klienta (konsumenta).

² ibidem, s. 135

³ K. Horubski, *Publiczne prawo gospodarcze, System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel*, tom 8B, Legalis 2013r.

⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 maja 2014r. sygn. akt VI ACa 1355/13

⁵ Wyroki SOKiK z dnia: 20 lutego 2007r. sygn. akt XVII AmA 95/07 i 2 czerwca 2015r. sygn. XVII Ama 55/14; M. Kępiński, *Prawo konkurencji, System Prawa Prywatnego*, t.XV, Legalis 2014r.

⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 1995r. sygn. akt I ACr 308/95; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 maja 2014r. sygn. akt VI ACa 1356/13; wyroki SOKiK z dnia: 24 lutego 2015r. sygn. akt XVII Ama 88/14 i 2 czerwca 2015r. sygn. akt XVII Ama 55/14

⁷ J. Szwaja, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji- Komentarz*, Warszawa 2000r., s. 147

Klauzula generalna to zwrot niedookreślony, mający charakter ocenny i wymagający od organów stosujących prawo przeprowadzania określonych wartościowań. Podstawą ich dokonywania powinny być kryteria określone w systemie pozaprawnych ocen (zasad), do których klauzula generalna sama w sobie odsyła. Posługiwanie się przez ustawodawcę przepisami operującymi klauzulami generalnymi tworzy po stronie organów stosujących prawo swobodę decyzyjną (tzw. luz decyzyjny) w zakresie formułowania rozstrzygnięć opartych na tych przepisach. Możliwość odwołania się w procesie stosowania prawa do pozaprawnych, kształtujących się w praktyce życia społecznego i gospodarczego systemów normatywnych, jest środkiem uelastyczniania prawa, zapobiegania jego zbyt szybkiej dezaktualizacji oraz sposobem zapewniania słuszności rozstrzygnięć. W doktrynie podnosi się, że w sytuacji stałej zmienności realiów gospodarczych oraz postępu technicznego, technologicznego, a w konsekwencji pojawiania się nowych sposobów nieuczciwego konkutowania, istnieje potrzeba przyjęcia takiej konstrukcji prawnej czynu nieuczciwej konkurencji, którą można objąć również nowe, dotychczas nienazwane nieuczciwe zachowania przedsiębiorców.

Taką właśnie funkcję pełni unormowanie czynu nieuczciwej konkurencji zawarte w art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ponieważ pozwala na sankcjonowanie zachowań sprzecznych z prawem, jak i tych, które zasługują na naganną ocenę z punktu widzenia sprzeczności z dobrymi obyczajami, zagrażając lub naruszając interesy innych przedsiębiorców lub klientów. Przyjmuje się, że wskazana regulacja obejmuje szeroki zakres działań, które wywierają lub mogą wywrzeć wpływ na aktualne lub przyszłe wyniki ekonomiczne przedsiębiorców oraz interesy klientów (w tym konsumentów), a w rezultacie także na interes publiczny⁸.

Zarzucony PZU czyn nieuczciwej konkurencji, określony w art. 3 ust. 1 ww. ustawy, polega na naruszeniu dobrych obyczajów. Wprawdzie pojęcie dobrych obyczajów, które występuje w tym przepisie, nie zostało zdefiniowane, niemniej jednak, podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne, stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

W zakresie określenia istoty poszanowania dobrych obyczajów orzecznictwo odwołuje się m.in. do istoty dobrego obyczaju jako szeroko rozumianego szacunku dla drugiego człowieka. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrym obyczajem jest np. nierzetelne udzielanie informacji konsumentom, wykorzystanie ich niewiedzy czy braku doświadczenia życiowego⁹. W doktrynie, przybliżając treść omawianego pojęcia, zwraca się także uwagę na fakt, że wedle tradycyjnego stanowiska dobre obyczaje były oceniane z punktu widzenia zasad etycznych i moralnych, podstawą orzekania zaś miało być *poczucie godności ogółu ludzi, myślących sprawiedliwie i słusznie*. Miarę tych wymogów stanowił poziom moralny właściwy godziwemu życiu zarobkowemu i gospodarczemu. Posługiwano się w tym ujęciu pewnym wzorcem w postaci przeciętnego członka danej społeczności, a także odwołaniem do pewnych wartości pożądanych i akceptowanych w obrocie rynkowym¹⁰. Literatura dopuszcza także dokonywanie stosownych ocen na podstawie norm środowiskowych, a więc o węższym zasięgu oddziaływania.

Uwzględniając, że normy postępowania będące dobrymi obyczajami mają z reguły charakter moralny i zwyczajowy, nie da się określić ich zamkniętego katalogu. Dopiero

⁸ K. Horubski, *Publiczne prawo gospodarcze, System Prawa Administracyjnego pod red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel*, tom 8B, Legalis 2013r.; wyrok SOKiK z dnia 2 czerwca 2015r. sygn. akt XVII Ama 55/14

⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 2005r. sygn. akt VI ACa 774/2004

¹⁰ zob. A. Kraus, F. Zoll, *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, Poznań 1929r., s. 26 i 171

w konkretnej sytuacji możliwe jest przypisanie im określonej treści, poprzez ocenę konkretnego postępowania z punktu widzenia ukształtowanej, uczciwej postawy przedsiębiorców- przyjmując za miernik uczciwości ocenę zorientowaną na zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania konkurencji przez rzetelne i niezafałszowane współzawodnictwo pod względem jakości, ceny i innych pożądaných przez klientów cech oferowanych towarów i usług oraz poszanowanie pozycji konsumentów. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy: *W płaszczyźnie stosunków kontraktowych zasady te wyrażają się istnieniem powszechnie akceptowanych reguł przyzwoitego zachowania się wobec kontrahenta. Szczególne znaczenie mają reguły uczciwości i rzetelności tzw. „kupieckiej”, których należy wymagać od przedsiębiorcy- profesjonalisty na rynku, a mianowicie przestrzegania dobrych obyczajów, zasad uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania czy lojalności i zaufania*¹¹.

Zdaniem Prezesa Urzędu, zasady uczciwości i rzetelności kupieckiej przy konstruowaniu umowy ubezpieczenia na życie z UFK powinny uwzględniać również interes konsumentów, a przynajmniej go nie naruszać. Działania ubezpieczyciela nie mogą więc zmierzać do uprzywilejowania tylko własnej pozycji jako strony kontraktu, z jednoczesnym pokrzywdzeniem słabszej strony, czyli konsumenta.

W niniejszej sprawie dobre obyczaje należy zdefiniować zatem jako nakaz kształtowania takich warunków umownych, które w nadmierny sposób nie prowadzą do uprzywilejowania silniejszej strony umowy. PZU powinno określić w taki sposób warunki umowy WPI, aby rozkład ciężaru i ryzyka związanego z jej wykonywaniem nie był istotnie zniekształcony na niekorzyść konsumenta. Konsument ma prawo oczekiwać, aby oferowany produkt był dopasowany do jego potrzeb i możliwości, a w przypadku, gdy tak nie jest- by mógł wypowiedzieć umowę w okresie referencyjnym, tj. w czasie, w którym ubezpieczyciel potrąca koszty wstępne, bez ponoszenia z tego tytułu sankcji finansowych.

Pomimo, że przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie przewidują przeprowadzenia testu przeciętnego konsumenta przy ocenie zasadności zarzucanego przedsiębiorcy czynu nieuczciwej konkurencji, Prezes Urzędu postanowił taki test przeprowadzić. Prezes Urzędu uznał, że przyjęcie kryterium naruszenia (zagrożenia) interesu przeciętnego konsumenta będzie w rozpatrywanej sprawie pomocne dla dokonania obiektywnej oceny zakwestionowanych działań PZU.

Mając na względzie, że definicja przeciętnego konsumenta zawarta została w ustawie z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 171 poz. 1206 ze zm.), należy posiłkowo odnieść się do tego aktu prawnego. Zgodnie z art. 2 pkt 8 tej ustawy, przez przeciętnego konsumenta rozumie się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Oceny tej dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa. Wzorzec przeciętnego konsumenta nie jest stały, ale zmienia się w zależności od okoliczności konkretnego przypadku. Stopniowy rozwój orzecznictwa TSUE doprowadził do utrwalenia modelu konsumenta rozważnego, przeciętnie zorientowanego, mającego prawo do rzetelnej informacji niewprowadzającej w błąd, zawierającej wszelkie niezbędne dane wynikające z funkcji i przeznaczenia danego towaru. W świetle tego orzecznictwa, poziom percepcji

¹¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2010r. sygn. akt IV CSK 555/09

i uwagi konsumenta różni się w zależności od tego, jakiego produktu dotyczy praktyka rynkowa oraz w jakich okolicznościach produkt ten jest nabywany¹².

Zarzucona PZU praktyka związana jest ze stosowaniem postanowień wzorców umów dotyczących ubezpieczenia na życie z UFK WPI, określających tzw. wskaźnik wykupu, zgodnie z którym ustalana jest wysokość należnych konsumentom środków w przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia lub dokonania całkowitego wykupu. Biorąc pod uwagę, że z oferty PZU skorzystać może każdy konsument, który wpłaci składkę jednorazową co najmniej w minimalnej wysokości dla danego wariantu ubezpieczenia, Prezes Urzędu przyjął ogólny model przeciętnego konsumenta, z perspektywy którego ocenił zakwestionowane działania tego ubezpieczyciela.

Należy zauważyć, że w procesie zawierania umowy ubezpieczenia WPI konsument otrzymuje wiele dokumentów (np. OWU, Tabele Opłat i Limitów, Regulaminy funduszy, Strategie inwestycyjne funduszy, Kartę produktu), których różnorodność i obszerność wymaga jego znacznego zaangażowania, w tym poświęcenia czasu na zapoznanie się z ich treścią. Odnosząc się do przyjętego modelu przeciętnego konsumenta należy również zwrócić uwagę na charakter oferowanego przez PZU produktu. Ubezpieczenie na życie z UFK jakim jest WPI jest niewątpliwie produktem skomplikowanym, w którym oprócz elementów ubezpieczeniowych występują także elementy inwestycyjne, które wymagają od konsumenta określonej wiedzy, niezbędnej m.in. do prawidłowej oceny ryzyk związanych z tym produktem (np. ryzyka inwestycyjnego, które powoduje, że ubezpieczający może nie uzyskać spodziewanych zysków, a nawet stracić część zainwestowanych środków).

Prezes Urzędu uznaje, że wiedza przeciętnego konsumenta o ubezpieczeniach z UFK, ze względu na ich złożony charakter jest mniejsza, niż w przypadku zawierania innego typu umów w życiu codziennym (w tym np. umów sprzedaży). Przeciętny konsument będący stroną umowy ubezpieczenia z UFK nie posiada pełnej (fachowej) wiedzy na temat tego rodzaju ubezpieczeń, charakteru opłat, którymi może być obciążony, czy ryzyk związanych z tym produktem. Jak słusznie podkreśla się w doktrynie: *Model ochrony konsumenta rozsądnego zakłada ochronę przez informację i opiera się na założeniu, że słabszą pozycję konsumenta w stosunku do podmiotu profesjonalnego, wynikającą z braku doświadczenia, nieznajomości mechanizmów rynkowych, a często także braku specjalistycznej wiedzy w dziedzinie gospodarki, finansów i rachunkowości, można zrównoważyć przez jego "doinformowanie". Tylko bowiem właściwie zorientowany, świadomy swojej sytuacji ekonomicznej, prawnej oraz gospodarczej i możliwości z niej wynikających klient może rozumnie, świadomie i swobodnie podejmować decyzje gospodarcze, obciążające go określoną odpowiedzialnością i ryzykiem zmiany realiów gospodarczych*¹³. Trafnie wskazuje też Rzecznik Ubezpieczonych, że: „(...) analiza i zrozumienie produktu ubezpieczeniowego powiązanego z inwestowaniem wymaga od konsumentów nie tylko większego czasu niż to ma miejsce w przypadku tradycyjnych umów ubezpieczenia na życie, ale także ponadprzeciętnej wiedzy z zakresu ekonomii i finansów¹⁴.

Należy jednocześnie zauważyć, że stroną ww. umów są osoby w różnym wieku, o różnym statusie społecznym, czy wykształceniu, jak i możliwościach finansowych (jednorazowa składka minimalna w ubezpieczeniu WPI, w zależności od zastosowanej Tabeli Opłat i Limitów i wariantu ubezpieczenia, wynosi od 25.000 zł do 1.000.000 zł).

W opinii Prezesa Urzędu, mimo posiadania przez przeciętnego konsumenta pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, nie można uznać, że jego świadomość

¹² por. C-342/97 Lloyd Schuhfabrik Meyer Rec. 1999, s. I-3819, pkt 26; C-299/99 Philips Rec. 2002, s. I-5475, pkt 63, a także wyroki z 2007r. w sprawach C-353/03 Nestle przeciwko Mars, pkt 25; T-241/05 Procter & Gamble, pkt 43; T-33/04 House of Donut Int, pkt 50-51

¹³ E. Rutkowska-Tomaszewska, *Naruszenie obowiązków informacyjnych banków w prawie umów konsumenckich*, el. Lex

¹⁴ Raport Rzecznika Ubezpieczonych, *Ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym*, Warszawa 2012r., s.102.

warunków umownych w ubezpieczeniu WPI jest na tyle pełna, że zna regulacje prawne i wie, jakie są skutki finansowe rozwiązania tej umowy przed założonym okresem jej obowiązywania.

Zdaniem Prezesa Urzędu, przeciętny konsument ma prawo domniemywać, że postanowienia umowne, które odnoszą się do WPI, są zgodne z prawem, tj. zarówno z normami prawnymi, jak i dobrymi obyczajami. Ubezpieczyciel jako profesjonalista powinien bowiem być podmiotem wiarygodnym i nie nadużywać swojej uprzywilejowanej pozycji względem ubezpieczającego. Powinien więc wykazać się szczególną ostrożnością w podejmowaniu decyzji biznesowych związanych z oferowaniem ubezpieczenia z UFK konsumentom, aby wykluczyć możliwość naruszenia nie tylko norm prawnych, ale również dobrych obyczajów. Przyjęty model biznesowy powinna charakteryzować równowaga w rozkładzie korzyści i ryzyk wynikających z zawartej umowy. Model ten nie może natomiast prowadzić do sytuacji, która może dotyczyć niniejszej sprawy, w której wszystkie negatywne następstwa zawarcia umowy, a następnie jej rozwiązania przez konsumenta w założonym okresie, obciążają tylko konsumenta, tj. słabszą stronę stosunku obligacyjnego. Możliwe jest uznanie, że w omawianym przypadku PZU zapewniło sobie prawo do pobierania opłat w razie rozwiązania umowy, w celu pokrycia kosztów związanych m.in. z ponoszonymi kosztami początkowymi, w tym kosztami akwizycji ubezpieczenia. Obawa przed potrąceniem określonych kwot ze środków zgromadzonych na rachunku udziałów może stanowić zatem czynnik, w efekcie którego konsumenci zrezygnują z możliwości wypowiedzenia umowy ubezpieczenia bądź dokonania wykupu całkowitego. W ten sposób może dochodzić do swoistego „przywiązania” konsumenta do zawartej umowy. Uzasadnione może być tym samym uznanie, że zarzucona PZU praktyka może naruszać dobre obyczaje, które powinny obowiązywać ubezpieczyciela w relacjach z przeciętnym konsumentem, jako słabszą stroną umowy, nie mającą wpływu na przyjętą konstrukcję umowy.

Zdaniem Prezesa Urzędu, kompleksowa ocena zakwestionowanej praktyki z punktu widzenia możliwego naruszenia dobrych obyczajów wymaga też zwrócenia uwagi na jej skutki dla przeciętnego konsumenta oraz dla PZU.

Jak wcześniej wskazano, w przypadku wypowiedzenia umowy przez konsumenta przed terminem na jaki została zawarta bądź dokonania całkowitego wykupu PZU wypłaca konsumentowi środki zgromadzone na rachunku udziałów, na którym ewidencjonowane są jego udziały jednostkowe, przy zastosowaniu określonego dla danego roku procentowo określonego wskaźnika wykupu. Wskaźnik ten w pierwszych 4 latach ubezpieczenia (w I wariantcie każdej z trzech stosowanych do WPI Tabel Opłat i Limitów) bądź w pierwszych 5 lub 7 latach ubezpieczenia (odpowiednio: w II i III wariantcie każdej z ww. Tabel Opłat i Limitów) jest niższy niż 100%. Oznacza to, że wypowiedzenie umowy lub złożenie wniosku o całkowity wykup w tym okresie obowiązywania ubezpieczenia spowoduje, że konsument otrzyma środki pieniężne pomniejszone o kilka procent (w zależności od roku polisowego i wybranego wariantu ubezpieczenia, nawet o 9,5%). Ustalenie wskaźnika wykupu poniżej 100% można więc uznać za mechanizm tożsamy z obciążeniem konsumenta opłatą od wykupu, w wysokości odpowiadającej wartości procentowej wynikającej z zastosowanego wskaźnika (uwzględnienie wskaźnika wykupu na poziomie np. 92% powoduje, że wartość wypłaconego konsumentowi świadczenia zostanie pomniejszona o 8%, które jest faktycznie opłatą od wykupu).

W opinii Prezesa Urzędu, celem przyjętego sposobu ustalania wartości wykupu jest przerzucenie na konsumentów (ubezpieczających) kosztów początkowych ubezpieczenia (kosztów wstępnych), tj. kosztów zawarcia umowy ubezpieczenia. Do tych kosztów należą w głównej mierze koszty akwizycyjne, w tym wysokość prowizji agenta ubezpieczeniowego.

Podkreślenia ponadto wymaga, że zgodnie z art. 830 § 1 Kodeksu cywilnego, umowa ubezpieczenia osobowego, którą jest umowa ubezpieczenia na życie z UFK, może zostać wypowiedziana przez ubezpieczającego w każdym czasie z zachowaniem terminu określonego umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia, a w razie jego braku- ze skutkiem natychmiastowym.

Przewidziane w tym przepisie uprawnienie ubezpieczającego znajduje swoje głębokie uzasadnienie zarówno w aspekcie ochronnym umowy ubezpieczenia na życie, jak i aspekcie inwestycyjnym umowy ubezpieczenia z UFK. Prawo wypowiedzenia umowy ubezpieczenia osobowego nie jest w żaden sposób ograniczone ustawowo. Może być realizowane w każdym czasie z zachowaniem terminu wypowiedzenia określonego w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia bądź ze skutkiem natychmiastowym, przy nieokreśleniu terminu wypowiedzenia. Wypowiedzenie umowy ma bez wątpienia charakter jednostronnego oświadczenia woli. Skuteczność wypowiedzenia umowy ubezpieczenia osobowego nie jest więc uzależniona od zgody ubezpieczyciela, ani od spełnienia jakichkolwiek dodatkowych przesłanek.

Inne wymogi dotyczące np. wartości udziałów jednostkowych ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, czy czasu, w ciągu którego możliwe jest wypowiedzenie umowy (np. po upływie pierwszych dwóch lat trwania umowy ubezpieczenia) stanowią naruszenie art. 830 § 1 Kodeksu cywilnego, który w swej treści jest przepisem bezwzględnie obowiązującym. Zdaniem Prezesa Urzędu, identycznym z czasowym ograniczeniem uprawnienia do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia z UFK jest pomniejszenie przez PZU środków zgromadzonych (zaewidencjonowanych) na rachunku udziałów ubezpieczającego dokonywane w konsekwencji wypowiedzenia umowy, przez zastosowanie wskaźników wykupu niższych niż 100%. Pomimo, że formalnie PZU nie zastrzegło opłat od wykupu w treści wzorca, pomniejszając kwotę wypłacanych ubezpieczającemu środków pieniężnych o ww. wskaźnik, opłaty te stosuje. Z tego względu, na zachowanie ubezpieczającego może wpływać to, czy w wyniku wypowiedzenia umowy PZU ostatecznie pomniejszy bądź nie wartość środków na jego rachunku udziałów. Dlatego uzasadnione może być uznanie, że groźba utraty części środków poprzez pomniejszenie wartości wykupu o określony wskaźnik procentowy, mniejszy niż 100%, może stanowić materialne ograniczenie uprawnienia ubezpieczającego do wypowiedzenia umowy ubezpieczenia WPI w każdym czasie.

Warto w tym miejscu przywołać argumentację Sądu Najwyższego, który wskazał, że (...) niedozwolone są także postanowienia umowne uszczuplające ustawowe uprawnienia konsumenta; nałożenie we wzorcu umowy na konsumenta obowiązku zapłaty kwoty pieniężnej i to w znacznej wysokości, w razie skorzystania przez niego z prawa przyznanego mu w ustawie, jest sprzeczne zarówno z ustawą, jak i dobrymi obyczajami, gdyż zmierza do ograniczenia ustawowego prawa konsumenta, czyniąc ekonomicznie nieopłacalnym korzystanie z tego prawa¹⁵.

Prezes Urzędu wyraża opinię, że nie ma także podstaw uzasadniających stosowanie przez PZU zakwestionowanych zasad ustalania wartości wykupu tym, że umowa ubezpieczenia na życie z UFK jest kontraktem z natury rzeczy długoterminowym (umowa WPI jest zawierana na okres do ukończenia przez ubezpieczającego 100 lat). Długoterminowość wynika m.in. z konieczności rozłożenia przez ubezpieczyciela w długiej perspektywie czasu wysokich kosztów początkowych. W aktualnym stanie prawnym brak jest również podstaw do twierdzenia, że rozwiązanie umowy ubezpieczenia przed tzw. okresem referencyjnym, założonym przez ubezpieczyciela, powinno skutkować koniecznością poniesienia przez ubezpieczającego kary umownej, czy quasi- sankcji powodującej pomniejszenie kwoty podlegającej wypłacie o nierozliczone koszty początkowe ubezpieczenia. W braku regulacji prawnej ryzyko obrania takiego, a nie innego modelu

¹⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2005r. sygn. akt I CK 586/04

rozliczenia deficytu początkowego, generowanego przez koszt prowizji agencyjnej, wpisuje się w ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej. Jest tak dlatego, że przyjęty model sprzedażowy ubezpieczeń musi uwzględniać cenę usługi pośredników ubezpieczeniowych. Na jej wysokość nie ma wpływu ubezpieczający, który skutecznie może zawrzeć umowę ubezpieczenia z pominięciem pośredników ubezpieczeniowych. Ryzyko dystrybucji ubezpieczeń kapitałowych w oparciu o wykreowany model sprzedażowy, zdaniem Prezesa Urzędu, nie powinno być przerzucane na konsumenta w taki sposób, w jaki ma to miejsce w niniejszej sprawie.

Działalność ubezpieczeniowa jest działalnością zarobkową, która ma być nakierowana na osiągnięcie zysku. Nie wyklucza to jednak sytuacji, w której działalność ta będzie przynosić straty. Zdaniem Prezesa Urzędu, wymogi prowadzenia reglamentowanej działalności ubezpieczeniowej wymagają, aby powstałe niedobory w środkach własnych były pokrywane z dodatkowych kapitałów. Ryzyko poniesienia straty jest ryzykiem gospodarczym ubezpieczyciela, które musi zostać uwzględnione w prowadzonej działalności. Nie może to jednak prowadzić do stosowania rozwiązań umownych, które mogą godzić w równowagę kontraktową i zasadę równorzędności stron umowy ubezpieczenia, naruszając dobre obyczaje.

W ocenie Prezesa Urzędu, ustalone przez PZU zasady wypłaty konsumentom zgromadzonych środków w przypadku wcześniejszego wypowiedzenia umowy lub dokonania całkowitego wykupu mogą naruszać dobre obyczaje w kontraktowaniu, stanowiąc przejaw nadużywania przez PZU uprzywilejowanej pozycji względem słabszej strony stosunku obligacyjnego. Przyjęty przez PZU sposób obliczenia wartości wykupu może w nieuczciwy sposób powodować „zatrzymanie” konsumenta przy umowie wyłącznie za pomocą swoistej sankcji ekonomicznej, a nie np. poprzez atrakcyjność oferowanego produktu. Poprzez zastosowanie zakwestionowanej metody konsument może albo kontynuować ubezpieczenie WPI pomimo, że tego nie chce albo zrezygnować z ubezpieczenia i utracić część środków finansowych zgromadzonych na rachunku udziałów. *De facto* zatem skutek zastosowania postanowień OWU konsument może być pozbawiony faktycznej możliwości rozwiązania umowy.

W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznaje za uprawdopodobnione, że ponoszenie przez konsumentów opłat za wykup ubezpieczenia WPI może naruszać dobre obyczaje, a co za tym idzie stanowić czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Jak wskazano powyżej, do uznania, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niezbędne jest ponadto uprawdopodobnienie, że działanie PZU może naruszać zbiorowy interes konsumentów.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. sygn. akt III SK 27/07 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Zdaniem Sądu Najwyższego, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał, że *praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach*

wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Dla wystąpienia ww. przesłanki istotne jest zatem ustalenie, że działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego, konkretnego adresata. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może przy tym polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest tym samym konieczne, aby którykolwiek z konsumentów został dotknięty skutkami stosowanych przez przedsiębiorcę praktyk. Wystarczająca jest choćby potencjalna możliwość wystąpienia negatywnych skutków praktyki wobec nieograniczonej liczby konsumentów.

Zakwestionowana praktyka PZU może godzić w interesy nieograniczonej liczby osób, których nie da się zidentyfikować- potencjalnie wszystkich jego dotychczasowych i przyszłych kontrahentów w umowach ubezpieczenia WPI. Sytuacja tych osób w ustalonych okolicznościach, tj. przy wypowiedzeniu umowy lub dokonaniu całkowitego wykupu, jest identyczna i wynika z posługiwania się PZU wzorcami umów. Praktyka PZU ma więc charakter powtarzalny i skierowana jest do osób, które nie zostały zindywidualizowane.

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pod tym pojęciem należy rozumieć *stricte* ekonomiczne interesy konsumentów (o wymiarze majątkowym) oraz prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy.

W omawianej sprawie naruszenie zbiorowego interesu konsumentów przejawia się w możliwości powstrzymania konsumentów od wypowiedzenia umowy ubezpieczenia WPI lub dokonania całkowitego wykupu, z uwagi na przyjęte przez PZU zasady ustalania wartości wykupu. Zastosowanie wskaźnika wykupu na poziomie niższym niż 100% powoduje, że wypłacone konsumentom w takich sytuacjach środki pieniężne są niższe, niż wartość środków zaewidencjonowanych na ich rachunkach udziałów. Pod wpływem stosowanych przez PZU zasad obliczania wartości wykupu konsumenci mogą tym samym nie podjąć decyzji o rezygnacji z rozwiązania umowy tylko ze względów ekonomicznych- nałożenia na nich swoistej sankcji ekonomicznej.

Z uwagi na powyższe, Prezesa Urzędu uznał, że na obecnym etapie postępowania **zostało uprawdopodobnione, że PZU stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.**

2. zobowiązanie przedsiębiorcy

Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu niniejszego postępowania PZU wniosło o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. PZU przedstawiło treść zobowiązania podnosząc przy tym, że jego dobrowolna realizacja pozwoli przyjąć rozwiązania korzystne dla konsumentów, a także zapewni szybkie zakończenie sprawy. Po zmodyfikowaniu i doprecyzowaniu pierwotnie złożonego zobowiązania, PZU zobowiązało się ostatecznie do:

1. do zaprzestania zawierania, od dnia 1 stycznia 2016r., nowych umów ubezpieczenia z wykorzystaniem wzorca umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi

funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków: FMIJ40), poprzez wycofanie tego wzorca z oferty

2. do podjęcia niezbędnych działań w celu zmiany postanowień obowiązujących umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków: FMIJ40) zawartych z konsumentami w taki sposób, że wskaźnik wykupu w poszczególnych latach ubezpieczenia będzie wynosił w każdym przypadku co najmniej 96%, a zarazem kwota stanowiąca różnicę między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu w żadnym przypadku nie będzie wyższa niż 7.500 zł, chyba że umowa ubezpieczenia w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla konsumenta
3. w wykonaniu zobowiązania zawartego w pkt 2 powyżej:
 - a) do wysłania każdemu z konsumentów będącemu stroną obowiązującej umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40), listem poleconym, w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, oferty zawarcia aneksu (którego istotne postanowienia są określone poniżej) wraz z pismem przewodnim (o treści określonej poniżej). Do oferty załączone zostaną dwa egzemplarze aneksu podpisane jednostronnie w imieniu PZU na Życie S.A. Oferta będzie mogła zostać przyjęta przez konsumenta przez cały okres obowiązywania danej umowy ubezpieczenia
 - b) do zawierania, w okresie od uprawomocnienia się niniejszej decyzji do dnia 31 grudnia 2015r., umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40) wraz z ww. aneksem
 - c) w sytuacji, gdy konsument wypowie umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40) albo złoży dyspozycję wykupu przed przyjęciem ww. oferty zawarcia aneksu- niezwłocznie, przed realizacją dyspozycji wykupu, ponownie skierować do niego listem poleconym ofertę zawarcia aneksu. Zasadę tę PZU na Życie S.A. będzie stosować także w sytuacji, gdy konsument wypowie ww. umowę ubezpieczenia albo złoży dyspozycję wykupu przed doręczeniem mu oferty zawarcia aneksu
 - d) do zamieszczenia w aneksie proponowanym konsumentowi następujących istotnych postanowień:

„Strony niniejszym postanawiają dokonać zmiany postanowień wiążącej ich umowy ubezpieczenia na życie z UFK Wielowalutowy Program Inwestycyjny (kod warunków FMIJ40), stwierdzonej polisą nr, w taki sposób, że:

- 1) *wartość wskaźnika wykupu w poszczególnych latach ubezpieczenia będzie wynosiła w każdym przypadku co najmniej 96%, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 2) *niezależnie od pkt 1 powyżej, kwota stanowiąca różnicę między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu w żadnym przypadku nie będzie wyższa niż 7.500 zł, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 3) *tracą moc postanowienia umowy w dotychczasowym brzmieniu przewidujące ustalenie wartości wykupu na niższym poziomie, niż wynikająca z niniejszego aneksu,*

- 4) zawarcie niniejszego aneksu nie wyłącza uprawnień ubezpieczającego do realizacji jego prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej,
- 5) niniejszy aneks wchodzi w życie z dniem jego zawarcia przez Strony”.

Umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi Wielowalutowy Program Inwestycyjny (kod warunków FMIJ40) zawierane w okresie od dnia uprawnomocnienia się decyzji do dnia 31 grudnia 2015r. będą zawierane wraz z aneksem o treści określonej powyżej (tzn. niezwłocznie po zawarciu umowy, podpisywany będzie aneks do niej)

- e) do wysyłania wraz z propozycją aneksu pisma przewodniego o następującej treści, z uwzględnieniem różnic wynikających z Tabel Opłat i Limitów: F111, F112, F113 oraz ich wariantów: I, II i III zastosowanych dla konkretnej umowy ubezpieczenia:

„Szanowna Pani /Szanowny Panie,

Uprzejmie informujemy, że Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. („PZU Życie S.A.”) postanowił uwzględnić zastrzeżenia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące mechanizmu ustalania wartości wykupu w ubezpieczeniu na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40.

W związku z powyższym PZU Życie S.A. podjął decyzję o zaproponowaniu Konsumentom będącym stroną obowiązujących umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40, zawarcia aneksów do tych umów. Proponowana zmiana obejmuje podwyższenie wskaźnika wykupu wynikającego z umowy, w razie wypowiedzenia umowy lub dokonania wykupu przed upływem terminu inwestycji. W przypadku wystąpienia różnic pomiędzy wartością wykupu stosowaną zgodnie z dotychczasową treścią umowy, a wartością wykupu wynikającą z proponowanego aneksu, zastosowanie będzie miało rozwiązanie korzystniejsze dla Konsumenta. Oferty aneksu będą ważne przez cały okres obowiązywania umowy ubezpieczenia.

Niniejsza oferta zawarcia aneksu z Panią /Panem złożona została w celu wykonania decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RPZ-_/2015 z dnia ___ 2015r. (pełna treść decyzji jest dostępna na stronie internetowej UOKiK: <http://uokik.gov.pl/decyzje>). Skutki proponowanej Pani/Panu zmiany umowy ilustruje poniższa tabela [tutaj zamieszczona będzie stosowana dla danej umowy Tabela Opłat i Limitów w wybranym przez ubezpieczającego wariantcie ubezpieczenia ze wskaźnikami wykupu w obecnej wysokości i w wysokości zmienionej w drodze proponowanego aneksu]

Przesyłamy w załączeniu dwa jednostronnie podpisane przez nas egzemplarze proponowanego aneksu. Prosimy o podpisanie przez Panią / Pana aneksu do umowy ubezpieczenia i odesłanie jednego egzemplarza aneksu pocztą na adres: Atlantic Fund Services Sp. z o.o., ul. Cybernetyki 21, 02-677 Warszawa. Może to Pani/Pan uczynić w każdym czasie w okresie obowiązywania umowy ubezpieczenia.

Pragniemy wskazać, że zawarcie niniejszego aneksu nie wyłącza Pani/Pana uprawnień do realizacji swoich prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej.

Proponowany aneks wejdzie w życie z dniem jego zawarcia przez Strony.

Pragniemy zapewnić, że PZU Życie S.A. kieruje się dążeniem do ochrony interesów swoich Klientów i utrzymywania z nimi długoterminowych relacji, opartych na zaufaniu oraz szacunku.

W razie pytań prosimy o kontakt z naszą infolinią pod numerem telefonu 801 102 102.

[Podpis osoby działającej w imieniu Spółki]”

4. do zamieszczenia następnego dnia po dniu uprawomocnienia się niniejszej decyzji i utrzymywania przez okres 4 lat od dnia uprawomocnienia się decyzji na stronie internetowej Grupy PZU w części dotyczącej PZU na Życie S.A. (www.pzu.pl/grupa-pzu/pzu-zycie/wykaz-funduszy-kapitaliowych/wielowalutowy-program-inwestycyjny-wpi) odsyłaacza zatytułowanego „PZU Życie S.A. wykonuje decyzję Prezesa UOKiK nr ____” prowadzącego do pełnej treści komunikatu. Pełna treść komunikatu będzie następująca:

„Szanowni Klienci,

Uprzejmie informujemy, że PZU Życie S.A. postanowił uwzględnić zastrzeżenia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące mechanizmu ustalania wartości wykupu w ubezpieczeniu na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40. W związku z powyższym PZU Życie S.A. podjął decyzję o zaproponowaniu Konsumentom będącym stroną umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym Wielowalutowy Program Inwestycyjny, kod warunków FMIJ40, zawarcia aneksów do tych umów. Proponowana zmiana obejmuje podwyższenie wskaźnika wykupu wynikającego z umowy, w razie wypowiedzenia umowy lub dokonania wykupu przed upływem terminu inwestycji. W przypadku wystąpienia różnic pomiędzy wartością wykupu stosowaną zgodnie z dotychczasową treścią umowy a wartością wykupu wynikającą z aneksu, zastosowanie będzie miało rozwiązanie korzystniejsze dla konsumenta. Składane oferty zawarcia aneksu będą ważne przez cały okres obowiązywania danej umowy ubezpieczenia. Oferty te będą przewidywać, że:

- 1) wartość wskaźnika wykupu w poszczególnych latach ubezpieczenia będzie wynosiła w każdym przypadku co najmniej 96%, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 2) niezależnie od pkt 1 powyżej, kwota stanowiąca różnicę między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu w żadnym przypadku nie będzie wyższa niż 7.500 zł, chyba że umowa w dotychczasowym brzmieniu przewiduje rozwiązanie korzystniejsze dla ubezpieczającego,*
- 3) utracą moc postanowienia umowy w dotychczasowym brzmieniu przewidujące ustalenie wartości wykupu na niższym poziomie, niż wynikająca z niniejszego aneksu.*

Składane Konsumentom oferty zawarcia aneksów stanowiąc będą wykonanie decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RPZ-_/2015 z dnia __ 2015 r. (pełna treść decyzji jest dostępna na stronie internetowej UOKiK: <http://uokik.gov.pl/decyzje>).

Pragniemy wskazać, że zawarcie aneksów nie wyłącza uprawnień Konsumentów do realizacji swoich prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej.

Pragniemy zapewnić, że PZU Życie S.A. kieruje się dążeniem do ochrony interesów swoich Klientów i utrzymywania z nimi długoterminowych relacji, opartych na zaufaniu oraz szacunku.

W razie pytań prosimy o kontakt z naszą infolinią pod numerem telefonu 801 102 102”.

W ocenie Prezesa Urzędu, złożone przez PZU zobowiązanie zmierza bezpośrednio do zakończenia naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wyrażonego w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Taki skutek wynika ze zobowiązania PZU do wycofania z oferty wzorca umowy dotyczącego ubezpieczenia WPI, na podstawie którego dokonywane są zakwestionowane w prowadzonym postępowaniu obliczenia wartości wykupu, poniżej wartości środków zgromadzonych na rachunku udziałów konsumentów.

PZU zobowiązało się również do podjęcia działań, które mają na celu usunięcie w znacznym stopniu skutków naruszenia. W tym zakresie PZU zadeklarowało podwyższenie wskaźnika wykupu w każdym roku polisowym, w którym był niższy, do poziomu 96%, czyli faktyczne obniżenie stosowanej opłaty od wykupu już od pierwszego roku obowiązywania umowy. Należy jednak podkreślić, że przyjęcie tak określonego zobowiązania PZU w odniesieniu do wykonywanych umów nie jest równoznaczne z zaakceptowaniem przez Prezesa Urzędu możliwości ustalania wartości wykupu poniżej wartości środków na rachunku udziałów, tj. pobierania opłat od wykupu tożsamyh co do charakteru z opłatami likwidacyjnymi pobieranymi przez innych ubezpieczycieli. Prezes Urzędu nie akceptuje tego rodzaju opłat w razie rozwiązania umowy ubezpieczenia z UFK przed upływem terminu, na jaki umowa została zawarta. Dlatego w odniesieniu do tej części zobowiązania istotne znaczenie ma zastrzeżenie zamieszczone w treści aneksu i pisma przewodniego, które będą przesłane do konsumentów, że zawarcie aneksu nie wyłącza uprawnień konsumenta do realizacji jego prawnie chronionych interesów, w tym dochodzenia dalej idących roszczeń dotyczących wartości wykupu na drodze sądowej. Zdaniem Prezesa Urzędu, istotne znaczenie ma również ograniczenie różnicy między wartością rachunku udziałów a wartością wykupu do kwoty 7.500 zł. W ten sposób ograniczona została wysokość maksymalnej opłaty od wykupu, co może przynieść wymierne korzyści finansowe w szczególności tym konsumentom, którzy są stronami umów, do których zastosowanie mają Tabele Opłat i Limitów oznaczone kodami: F112 i F113. W tych umowach minimalne składki jednorazowe są najwyższe- wynoszą 500.000 zł oraz 1.000.000 zł. Potencjalnie najwyższa jest więc też wartość rachunków udziałów, od której obliczana jest wartość wykupu. W ocenie Prezesa Urzędu, istotny walor informacyjny dla konsumentów ma ponadto zobowiązanie objęte pkt I.4 sentencji decyzji, w którym PZU zobowiązało się do zamieszczenia na swojej stronie internetowej i utrzymania przez okres 4 lat komunikatu o zmianie praktyki dotyczącej ustalania wartości wykupu oraz decyzji Prezesa Urzędu.

W konsekwencji **Prezes Urzędu przyjął zobowiązanie PZU** uznając, że zmierza do zakończenia naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz usunięcia jego negatywnych skutków. Tym samym spełniony został drugi, obok uprawdopodobnienia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, warunek niezbędny do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 tej ustawy.

Nakładając na PZU obowiązek wykonania przyjętych zobowiązań Prezes Urzędu określił, stosownie do art. 28 ust. 2 powołanej ustawy, termin ich wykonania. Przy wyznaczeniu terminu wykonania zobowiązań Prezes Urzędu wziął pod uwagę przede wszystkim deklaracje PZU, z których wynika gotowość do wycofania z oferty wzorca dotyczącego ubezpieczenia WPI z dniem 1 stycznia 2016r. (pkt I.1) oraz zamieszczenia komunikatu o zmianie zakwestionowanej praktyki w zakresie wykonywanych umów i wydanej decyzji na stronie internetowej PZU następnego dnia po uprawomocnieniu się decyzji (pkt I.4). W odniesieniu do zobowiązania z pkt. I.3, oprócz deklaracji PZU, Prezes Urzędu uwzględnił również liczbę konsumentów, do których PZU prześle ofertę zawarcia aneksów wraz z pismem przewodnim.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji.

II.

W pkt II sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na PZU, na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań, poprzez przedstawienie:

1. uchwały Zarządu PZU na Życie S.A. o wycofaniu ze stosowania wzorca umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* (kod warunków FMIJ40)
2. po jednej przykładowej propozycji zawarcia aneksu wraz z pismem przewodnim- odrębnie dla każdej z trzech stosowanych Tabel Opłat i Limitów i każdego wariantu ubezpieczenia w ramach ww. Tabel (tj. 9 zestawów wysłanych do wybranych konsumentów, którzy zawarli umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* w poszczególnych wariantach)
3. jednej przykładowej umowy zawartej w okresie od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji do dnia 31 grudnia 2015 r. wraz z aneksem o treści objętej zobowiązaniem
4. danych o liczbie złożonych ofert zawarcia aneksów oraz o liczbie ubezpieczających, którzy do dnia złożenia sprawozdania przyjęli ofertę zawarcia aneksu oraz tych, którzy nie przyjęli ww. oferty, a także o liczbie umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* zawartych w okresie od uprawomocnienia się decyzji do dnia 31 grudnia 2015r.
5. dokumentów potwierdzających zastosowanie nowych zasad ustalania wartości wykupu w wykonywanych umowach ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi *Wielowalutowy Program Inwestycyjny* wobec 10 konsumentów, jeśli przypadki takie wystąpiły do dnia złożenia sprawozdania, w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Mając na względzie powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego- od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Poznaniu
Jarosław Krüger